

Богъ е тишина, казва едно старо изрѣчение; Петйофи е испѣлъ своитѣ пѣсни, сѣкашъ да ни убѣди че вихърътъ е Богъ. Този, чийто животъ е вихъръ, неможе инѣкъ да разбере Бога.

3. Вечеръ

Нему неостава врѣме да се сепне отъ вихъра.

Февруарската революция, 1848, въ Парижъ наиде ехо почти навредъ въ Европа. Едвали не най-силно се чу това ехо въ Венгрия, тѣй жестоко гризана отъ Метерниха, тоя плѣхъ на реакцията, чийто муцуна се е пѣхала въ всички държавни хамбари, далеко и задъ границитѣ на самата Австрия, — сѣщинскитѣ му пологъ. Настроението на духоветѣ въ Венгрия, подготвено главно отъ пламеннитѣ рѣчи и вѣстникарски статии на Кошута, и още по-пламеннитѣ пѣсни на Петйофи, е било тѣкмо згодна почва за въсприемане на ~~на~~ *девиза* ~~на~~ *на* февруарската революция — Народна свобода! Не се минава мѣсецъ, и първиятѣ прѣдвѣстникъ на близка буря се показва на небосвода. Той е посрѣщантъ отъ вдъхновения пѣвецъ на свободата, тѣй както само левътъ посрѣща изгрѣвътъ на слънцето, което растваря прѣдъ него свободнитѣ простори на пустинята. Вече година прѣди това той пише на свой единъ приятель: „Азъ прѣдчувствувамъ революцията, като куче — землетресението. . . . Азъ я прѣдсѣщахъ вече отдавно; за това свидѣтелствуватъ мойтѣ пѣсни; азъ виждахъ ясно, съ пророческия вѣсторгъ, какъто живѣе въ душата на поета, какъ Европа върви и се приближава къмъ необикновенни, велики сътрѣсения. Не веднѣжъ съмъ пѣлъ и говорилъ за това, и колцина ми се смѣхъ въ очи, колцина ме наричахъ заплѣснатъ безумецъ — а все пакъ моята вѣра въ това не заглѣхъ въ гърдитѣ ми.“ Да, съмнѣние може да се промѣкне въ неговото сърдце, но — за да умре тамъ; това сърдце е жертвеникъ на живота, — какво дири тамъ съмнѣнието?

На 15 Мартъ 1848 год. тълпа отъ студенти и младежи, на чело съ Петйофи и петтима негови другари, нахълтва въ една отъ пешенскитѣ печатници и силомъ напечатва знаменитата дванадесеточленна прокламация, съ която се обявява свобода на печата и въ която, между друго, отъ Виенския дворъ се изискватъ: отговорно министерство